

SAIRAALALIITTO

XVI VALTAKUNNALLISET ATK-PÄIVÄT
29. - 30.5.1990, Lappenranta, hotelli Lappee

OVT TERVEYDENHUOLLOSSA - YHTEISPROJEKTIN
TULOKSET

Tutkija
Matti Koskivirta
VTT/SAI

TERVEYDENHUOLLON ATK-PÄIVÄT

28.-29.5.90

TERVEYDENHUOLLON OVT-YHTEISPROJEKTI

M Koskivirta
VTT/SAI
PL 316
33101 TAMPERE 931-163358

OVT-YHTEISPROJEKTIN YLEISET TAVOITTEET:

Projektin tavoitteina on edistää yhtenäisten OVT-tekniikoiden käyttöönottoa terveydenhuollon organisaatioissa ja samalla edistää standardoitujen sanomien määrittelyä, käyttöönottoa ja ylläpitoa.

Tarkennetut tavoitteet :

- a) Laboratoriopyyntöjen ja -vastausten EDIFACT suosituksen TH-LAB: PYVAL:0 kierrätys projektiin osallistuvien organisaatioiden lausuntokierroksella, jonka jälkeen se hyväksytetään OVT-suositukseksi Keskuskauppakamarissa.
- b) Kartoitetaan, mitä työkaluja OVT:n soveltamiseen on valmiina, eli mitä tuotteita ja millaisiin ympäristöihin on olemassa ja kuka tuotteita toimittaa Suomessa.
- c) Tutkitaan, mihin näitä työkaluja voidaan käyttää ja miten. Tehtävän tarvekartoituksen perusteella tutkitaan, mitkä ovat potentiaalisimmat sovellusalueet laboratoriotietojen siirtämisen lisäksi ja voidaanko OVT-työkaluja soveltaa myös näiden muiden tietojen lähettämiseen. Samalla päätetään mahdollisesta jatkoprojektista uusien suositusten tekemiseen liittyen.
- d) Perustetaan terveydenhuollon OVT standardien ylläpidosta, kehittämisestä ja tiedottamisesta vastaava organisaatio.

Resurssit :

Projektin ajallinen kesto 6 kk, henkilötyökuukausia 6 htkk.
Projekti alkoi lokakuussa 1989 ja päättyi huhtikuussa 1990.
Budjetti yhteensä n. 250.000, eli n. 15.000/osallistuja.

Projektiin osallistuneet organisaatiot:

HYKS, TAYKS, OYKS, TYKS, KYKS
Yhtyneet Laboratoriot
Diacor Terveyspalvelut Oy
Oy Medix Ab
Helsingin Diakonissalaitos
Oulun Diakonissalaitos
Jorvin Sairaala
Helsingin terveysvirasto
Espoon terveysvirasto
Peijas-Rekola
Kansanterveyslaitos
Sairaalaliitto
KATKO
VTT/Sairaalatekniikka

OVT-YHTEISPROJEKTISSA SAAVUTETUT TULOKSET:

- a) Labrapyyntö/-vastaus hyväksytty KKK:ssa ja se on jo myös osa suomalaista TSYE:n ylläpitämää OVT-kansiota.
- b) Tuote- ja toimittajakartoitus tehtiin (n. 550 sivuinen mappi)
- c) Muut OVT:n potentiaaliset sovellusalueet terveydenhoidossa - tutkimus HYKSissä jatkuu vielä toukokuulle, jonka jälkeen tulokset liitetään osaksi projektissa tehtyä mappia. Keskussairaaloihin lähetettyjen kyselylomakkeiden tulokset odotetaan mukaan tutkimukseen.
- d) Terveydenhuollon tiedonsiirron yhteistyöelimen 1. koordinaattorikokouksessa päätetyn perustavan kokouksen suunnittelu- kokouksen pöytäkirja on liitteenä. Asia on siis saatu liikkeelle ja tulevaisuus näyttää turvatulta.

Resurssit/Laskutus

Resurssit olivat riittävät.

Mukana olleiden organisaatioiden OVT näkymiä ym.

HYKS laajentaa edelleen EDIFACTin soveltamista ja tulee esim. ensi vuonna labratutkimusten tarjouksia tarkastellessaan ottamaan huomioon tutkimusten tarjoajan mahdollisuuden OVT-tiedonsiirtoon. Terveydenhuollon OVT:ssa on tietysti myös ongelmia, kuten esim. se että vaikka itse hankii OVT-ohjelmistot ei vastapuolella sellaisia välttämättä ole. Samoin, vaikka ohjelmistojen tarjoajia on Suomessa jo kiitettävästi, voi silti ohjelmien asennuksessa ja käyttöön- otossa tulla ongelmia ja myöhastymisiä. Potentiaalia OVT:lle kuitenkin on, esimerkkinä mm. rokotetilaukset, tilastotietojen siirto ym. samantyyppiset kohtuullisen keskitetyt palvelut, jossa kyseisen palvelun tarjoaja hankkii itselleen valmiuden OVT:oon ja palvelujen ostajat hankkivat vastaavat valmiudet omien tarpeidensa (kuten esim. volyymien) perusteella. Muistaa kannattaa tietysti myös muut telemaattiset palvelut kuten esim. telefax, mikäli siirrettäviä tietoja ei tarvitse tallentaa vastaanottavan organisaation atk-pohjaisiin tietojärjestelmiin. Verkkoratkaisuissa (tiedonsiirto) turvalliseksi valinnaksi saattaa osoittautua palveluverkkotyyppinen ratkaisu, johon voi liittyä millaisella liittynällä itse haluaa (X400, Teletex ym., ks. OVT-yhteisprojekti mappi kohdasta Datatie/SPV ja Tietotehdas). Tällöin ei tarvitse välittää siitä, mikä on vastapuolten käyttämä tiedonsiirtoprotokolla, kunhan vain myös heillä on mahdollisuus kommunikoida saman verkon kautta. Samoin virhetilanteissa on vain yksi paikka minne joutuu ottamaan yhteyttä ja vastuukysymykset ovat näin selvempiä. Palveluilla on tosin myös hintansa. Kokemuksia ja konsultointia voi saada esim. Tiedonsiirron yhteistyöelimen (TSYE) kautta jo nyt ja lähitulevaisuudessa tietenkin myös perustettavalta Terveydenhuollon OVT-asiantuntijaelimeltä.

**LABORATORIOPYYNNÖT JA
-VASTAUKSET**

Laboratoriopyyntöjen ja vastausten voidaan katsoa kiinnostavan kaikkia terveydenhuollon organisaatioita. Liikuteltavat volyymit ovat suuria, tietosisältö varsin selkeä.

LAUSUNNOT

Lausuntopyynnöt ja -vastaukset ovat myös lähes koko kentän laajuudelta kiinnostuksen kohteena. Patologiset lausunnot ovat usein mainituksi tullut ryhmä, samoin mm. röntgen- ja vastaavien tutkimusten lausunnot. Samaa ryhmään kuuluvat lisäksi mm. verenalkoholi- ja isyystutkimuslausunnot.

Nykykäytännössä lausuntojen saannin pitkäkin viive koetaan haitalliseksi.

EPIKRIISIT

Epikriisien välitys jatkohoitopaikkaan on sairaaloiden toiveena. Tähän kokonaisuuteen luetaan kuuluvaksi myös ns. väliepikriisit poliklinikoilta sekä sairaanhoitajan läheteet.

LÄHETTEET

Läheteet ovat melko paljon toivottu ryhmä. Läheteiden saanti nykyistä nopeammin olisi joissakin tapauksissa avuksi potilaan tuloon valmistauduttaessa mm. tarvittavien lisätietojen pyyntöä varten.

SAIRAUSKERTOMUKSET

Sairauskertomusten välitys on sairaaloiden kiinnostuksen kohteena. Joissakin tapauksissa voitaisiin ensi alkuun tyytyä esimerkiksi vain sairauskertomuksen laboratoriotulosten saantiin, mutta yleisesti sairauskertomuksesta haluttaisiin "mitä tahansa" tietoja.

Sairauskertomustietoihin liittyen myös aikaisempien röntgen- ja muiden kuvien pyyntö OVT:n avulla (kuvien välitys aikaisempaan tapaan mm. postitse) on tullut vahvasti esiin.

Sairauskertomustietojen ongelma OVT:n osalta on niiden sekalainen koostumus. Eräiden mielipiteiden mukaan tämänhetkisessä tilanteessa jo pelkästään telefaxin käyttö näiden tietojen välityksessä parantaisi nykyistä tilannetta huomattavasti.

TILAUKSET

Erilaiset tilaukset kiinnostavat monia osapuolia. Lääketilaukset ovat tulleet vahvasti esille, lisäksi mm. rokote-, verituotteiden ja materiaalihallinnon tilaukset.

ÄITIYSHUOLLON TIEDOT

Tiedonvälitys neuvolan ja sairaalan välillä on sairaaloiden kiinnostuksen kohteena. Tällä hetkellä äitiyshuollon tiedonvälityksen parissa työskennellään laajemmassa mielessä ainakin DEC:n ja eräiden sairaaloiden voimin, sekä myös Keski-Suomen keskussairaalan piirissä.

LASKUT

Laskutus on yleisesti ottaen myös hyvin esillä.

ILMOITUKSET VIRANOMAISILLE

Viranomaisille tehtävät erilaiset ilmoitukset työllistävät nykykäytännössä (lomakkeiden täyttö ja postitus) huomattavasti, joten niiden hoitaminen OVT:n avulla sijoittuu toivelistalla hyvin. Usein mainittuja ovat vastasyntyneiden rekisteri, syntymä- ja kuolinilmoitukset sekä mm. epämuodostuma- ja syöpärekisteri.

RÖNTGENKUVIEN SÄHKÖINEN VÄLITYS

Röntgenkuvien sähköinen välitys on myös ollut kiinnostuksen kohteena. Tämä edellyttäisi kuitenkin käytettävältä laitteistolta erityisominaisuuksia, mm. vastaanotto puolen graafisten ominaisuuksien osalta.

AJANVARAUS

Ajanvarauksen hoitamiseen OVT:lla on kiinnostusta. Mm. poliklinikka-ajat ja erikoistutkimuksiin varattavat ajat ovat tulleet alleviivatuiksi.

VÄESTÖREKISTERITIE TOJEN SAANTI

Väestörekisteritiedot tarvittaisiin mahdollisimman ajantasaisina, ja siksi OVT:ta sovellettaisiin tähän mielellään. Tällä hetkellä väestörekisterikeskus suunnittelee ainakin YTV:n kanssa tietojen online-välityksen aloittamista ehkä vielä kuluvan vuoden puolella; myös Satakunnan keskussairaalan suunnasta on tällaisia tietoja.

TARJOUSPYYNNÖT JA TARJOUKSET

Tarjouspyyntöjen ja tarjousten välitys siirrettäisiin mielellään OVT:lle.

SYNNYTYSKERTOMUKSET

Synnytyskertomusten saanti aiemmista synnytyspaikoista on ollut myös jossakin määrin esillä.

TILASTOJEN YM. KOOTTUJEN TIETOJEN SAANTI VIRANOMAISILTA

Viranomaisten ja mm. Sairaalaliiton kokoamia tietoja hyödynnetäisiin mielellään OVT:n avulla. Mm. erilaiset tilastot ovat olleet esillä. Lisäksi tähän ryhmään kuuluvat erilaiset muut kootut tietolähteet, kuten lääkeaineiden sivuvaikutusrekisteri ja erikoistutkimusten rekisteri (jälkimmäinen on tällä hetkellä kehitteillä).

1990

1990

1990

1990

1990

1990

1990

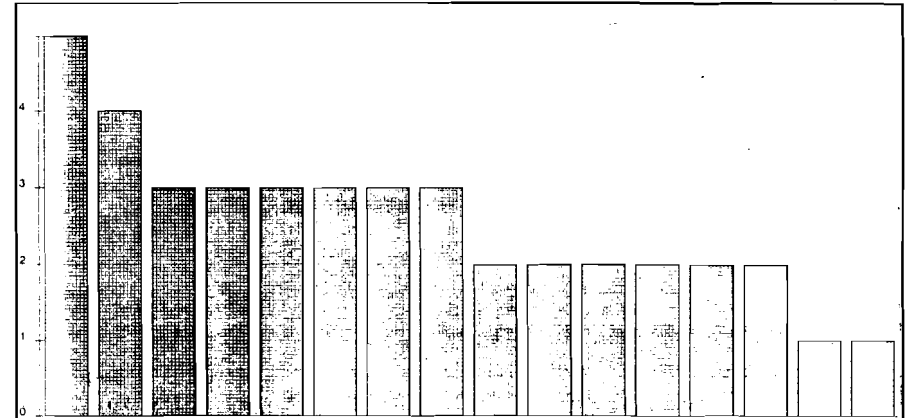
1990

1990

1990

TERVEYDENHUOLLON OVT - "SUOSITUIMMUUSJAKAUMA"
Tärkeimpien tietokokonaisuuksien suhteelliset keskinäiset osuudet v. 1990

HYKS Tietojenkäsittelyosasto

LAB LAU EPI LÄH SKE TIL ÄIT LAS ILM RÖN AJV SKI VRK TAR SYN TIE

- LAB = laboratoriopyynnöt ja -vastaukset
- LAU = lausunnot: patologiset, röntgenkuvaus, isyystutkimus, verenalkoholi, jne.
- EPI = epikriisit (myös "väliepikriisi" pkl:lta), sairaanhoitajan lähete
- LÄH = lähetteet
- SKE = sairauskertomukset, leikkaukset, aikaisemmat tutkimukset (sis. mm. aikaisemmat röntgenkuvat)
- TIL = tilaukset: lääketilaukset, rokotetilaukset, materiaalihallinnon tilaukset
- ÄIT = neuvolatoimien välitys (äitiyshuolto)
- LAS = laskut
- ILM = ilmoitukset viranomaisille: vastasyntyneet, epämuodostumarekisteri, tarttuvat taudit, poistoilmoitukset, jne.
- RÖN = röntgenkuvien sähköinen välitys
- AJV = ajanvaraus (pkl, erikoistutkimukset)
- SKI = syöttymä- ja kuolinilmoitukset
- VRK = väestörekisteritietojen saanti reaaliajassa
- TAR = tarjouspyynnöt ja tarjoukset
- SYN = synnytyskertomukset
- TIE = viranomaisten (ja mm. Sairaalaliiton) kokoamien tietojen (tilastot, yms.) saanti

1990

1990

1990

TERVEYDENHUOLLON TIEDONSIIRRON ASiantuntijaryhmän perustamista
KOSKEVA NEUVOTTELU, LÄÄKINTÖHALLITUS 12.4.1990 klo 10:10-11:30

Kokoonkutsuja : Hilka Seppälä, Lääkintöhallitus
Läsnä : Kauko Hartikainen, KATKON ttktk
Sami Määttä, KATKO
Eeva-Liisa Lehto, Lääkintöhallitus
Hilka Seppälä, Lääkintöhallitus
Heikki Tähtinen, Sairaalaliitto
Matti Koskivirta, VTT Sairaalatekniikka

Todettiin, että suurin tarve OVT-tiedonsiirtoon ainakin volyymien mukaan on todennäköisesti suurissa terveydenhuollon yksiköissä. Lisäksi todettiin, että olipa kyseessä joko manuaalinen tai elektroninen tiedonsiirto, on siirrettävän tiedon tietosisältö silti sama. Näin ollen tulevissa OVT-suosituksissa voidaan käyttää hyväksi Sairaalaliitossa tehtyjä ja tehtäviä tietosisältösuosituksia. Lisäksi todettiin, että yhtä (kiinteää) asiantuntijaryhmää, joka antaisi lausunnot kaikista tulevista sanoma(sisältö)suosituksista ei voi olla, vaan asiantuntijaelimiin kannattaa valita henkilöt aina kyseisen sovellusalueen erityisosaajista projektikohtaisesti. Sen sijaan projektien koordinoimista ja perustamista varten kannattaa muodostaa yhteistyöryhmä, joka muodostuu lähinnä atk- ja/tai hallinnollisista päättäjistä. Tarvetta tällaisen koordinoivan ja tiedottavan yhteistyöryhmän perustamiseksi on jotta vältetään mm. päällekkäiset tai jopa kilpailevat hankkeet. Lisäksi on jo olemassa yksi terveydenhuollon OVT-suositus jota on ylläpidettävä. Yhteistyöryhmän toiminta tulee kuitenkin kiinnittää yhden organisaation alaisuuteen, jolloin tiedottaminen ja kokoustekniikka on helpompi hoitaa ja vastuu hallinnollisten asioiden hoidosta on selkeästi määritelty.

Vastuuorganisaatioksi valittiin Sairaalaliitto, joka kutsuu koolle perustavan kokouksen viimeistään alkusyksyllä -90. Tässä kokouksessa sovitaan lopulliset pelisäännöt terveydenhuollon OVT-asioiden hoitamiseksi. Kokoukseen kutsutaan ainakin Sairaalaliiton, sairaanhoitopiirien, Lääkintöhallituksen, kuntien keskusjärjestöjen ja KATKON edustajat. Yrityksiä ja muuta Suomea voisi edustaa Keskuskauppakamarin tiedonsiirtolautakunnan ja TSYE:n edustajat. Lisäksi on muistettava, että koordinoivalla asiantuntijaelimellä tulisi olla paitsi tekninen tietotaito ja halukkuus OVT-yhteistyöhön niin myös hallinnollisten organisaatioiden tuki takanaan. Tämä tuki ja hyväksyntä voidaan saada myös tehokkaalla tiedottamisella, jolloin käytännön koordinointityö ja kokoustaminen voisi jäädä OVT-tekniisten asiantuntijoiden (Atk-päälliköt yms.) ja perustettavien projektien vastuulle. Luonnosta perustavan kokouksen esityslistaksi ei tehty, vaan sen tekeminen ja kutsuttavien henkilöiden/organisaatioiden valinta jäi Sairaalaliiton hoidettavaksi edellä olevin evästyksin. Kokouksesta ja koko OVT-asiasta tullaan tiedottamaan ainakin Sairaalaliiton tiedotteissa ja Terveydenhuollon ATK-päivillä. Lisäksi todettiin, että OVT-asioita koskevissa kysymyksissä voi tästä alkaen ainakin syksyn kokoukseen asti ottaa yhteyttä Sairaalaliittoon joka on pääasiallisesti vastuussa myös tiedottamisesta.